

Utrechtse Regenboogagenda 2019 - 2022

Actieplan om de zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid te vergroten van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse personen in Utrecht van 2019 tot en met 2022

Gemeente Utrecht

Inhoud

Samenvatting - 3

Introductie - 4

1 De gemeente geeft het goede voorbeeld - 8

2 Veiligheid - 12

3 Zorg & welzijn - 15

4 Onderwijs - 20

5 Sport - 23

6 Vluchtelingen - 26

7 Zichtbaarheid & cultuur - 29

BIJLAGE A - Financiën - 31

BIJLAGE B - Geraadpleegde literatuur - 33

Samenvatting

Utrecht investeert sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw in de acceptatie, zichtbaarheid en veiligheid van LHBTI+ (lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse personen en iedereen die zich niet thuis voelt in de hokjes heteroseksuele cisgender (niet-transgender). In 2019-2022 ligt het accent op voorbeeldrol van de gemeente, veiligheid, zorg & welzijn, onderwijs, sport, zichtbaarheid & cultuur. Extra aandacht is er voor LHBTI+ in een kwetsbare positie, zoals intersekse en transgender personen, vluchtelingen, jongeren, ouderen en biculturelen.

De gemeente heeft zeven speerpunten in de periode 2019-2022:

- De gemeente geeft het goede voorbeeld.
  - Iedereen voelt zich prettig bij het contact met de gemeente: zij traint medewerkers en past haar communicatie aan.
  - Het personeelsbestand is divers en medewerkers kunnen zichzelf zijn: ze verbetert werving en selectie, arbeidsvoorwaarden en het arbeidsklimaat.
  - De gemeente draagt uit dat iedereen zichzelf mag zijn.
- Zicht op de veiligheid van LHBTI+ om zo effectiever te kunnen optreden bij misstanden.
- Zorg en welzijn op maat: de gemeente stelt voorwaarden bij de inkoop. Zij stimuleert certificering van aanbieders en sensitiviteit van professionals.
- Een veilig en tolerant schoolklimaat waarin iedereen zichzelf kan zijn door vraag en aanbod van voorlichting over seksuele- en genderdiversiteit af te stemmen en het schoolklimaat te monitoren.
- Een veilig klimaat in top- en breedtesport door zichtbaarheid en acceptatie van LHBTI+.
- Alle vluchtelingen weten dat Utrecht seksuele en genderdiversiteit omarmt en LHBTI+-vluchtelingen krijgen de hulp die ze nodig hebben.
- Structurele aandacht voor zichtbaarheid van LHBTI+ in de stad.

COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS

Linda Voortman

Voor u ligt de Regenboogagenda 2019-2022. Deze Regenboogagenda hebben we samen met onder meer bewoners, vertegenwoordigers van regenboogorganisaties, politie en hulpverleners opgesteld.

Utrecht is een stad die een enorme rijkdom aan diversiteit kent. Iedereen moet zich hier thuis en veilig voelen - en zijn.

In de agenda noemen we zo concreet mogelijk de opgaven en actie-punten voor de komende vier jaar.

We staan gezamenlijk voor deze opgaven, want alleen samen maken we deze stad een fijne plek voor alle Utrechters.

Introductie

De opvattingen van Nederlanders over homo- en biseksualiteit zijn steeds positiever. In 2018 is 74% van de Nederlanders positief over homo- en biseksualiteit, in 2006 was dat 53%. Over transgenderpersonen en gender-diversiteit zijn de opvattingen ook positiever geworden. 57% procent van de Nederlanders denkt hier in 2018 positief over, in 2012 was dat 45% (Kuyper, 2018-1).

Toch hebben LHBTI+[1] het op verschillende terreinen minder goed dan heteroseksuele cisgender (niet-transgender) personen. LHB-personen voelen zich bijvoorbeeld vaker onveilig en hebben vaker te maken met respectoos gedrag (Kuyper, 2018-1, p.6).

Transgender personen hebben een veel slechtere sociaaleconomische positie dan de algemene bevolking. Daarnaast worden transgender jongeren in vergelijking met cisgender leeftijdsgenoten veel vaker gepest, hebben ze meer ervaring met emotionele verwaarlozing of mishandeling thuis, hebben ze een lagere eigenwaarde en meer psychische problemen (Kuyper, 2018-1, p.8). **Er is weinig bekend over ervaren acceptatie en discriminatie van personen met een intersekse-conditie en over belemmeringen die zij ervaren in het deelnemen aan de samenleving.**

Historie LHBTI+-beleid

De gemeente Utrecht is koploper in het stimuleren van acceptatie, zichtbaarheid en veiligheid van seksuele en gender diversiteit.[2] De gemeente zet zich vanaf het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw in voor de acceptatie van lesbische vrouwen en homoseksuele mannen. In 1987 stelde zij een commissie in om haar te adviseren over dit beleid. In 1995 verscheen het eerste actieprogramma 'homo- en lesbisch emancipatiebeleid'. Sinds 2012 richt de Regenboogagenda zich ook op transgenders en biseksuelen. In de huidige agenda worden mensen met een intersekse-conditie en transgender kinderen voor het eerst expliciet benoemd.

1 LHBTI+: lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgenders en personen met een intersekse-conditie en anderen die niet passen in het stereotype van heteroseksuele cisgender (niet-transgender), bijvoorbeeld queer personen, panseksuelen en aseksuelen.

2 In deze agenda is seksuele- en genderdiversiteit de term voor alle variaties in seksuele oriëntatie en genderdiversiteit. Denk daarbij in deze agenda ook aan mensen met een intersekse-conditie, hoewel het hier natuurlijk gaat om sekse in plaats van gender.

MENSENRECHTENACTIVIST VOOR INTERSEKSE-PERSONEN

Annelies Tukker

Huh? Intersekse

Utrecht telt statistisch zeker 1.670 intersekse bewoners.
“Maar bijna niemand weet waarover je het dan hebt,” zegt Annelies Tukker. Intersekse staat voor de ervaringen van mensen die geboren zijn met een lichaam dat niet voldoet aan de normatieve definitie van man of vrouw. ‘Normaliserende’ behandelingen, geheimhouding, schaamte en taboe maken intersekse vaak onzichtbaar. Het zou fantastisch zijn wanneer de gemeente Utrecht via de Regenboogagenda iets voor ons kan betekenen. Dat is onder meer mogelijk door het ondersteunen en faciliteren van voorlichting, onafhankelijke ondersteuning van intersekse jongeren en veilige opvang van vluchtelingen uit landen waar intersekse levensgevaarlijk kan zijn. Het hijsen van een intersekse vlag zou ook mooi zijn. Dat gebeurt in het buitenland wel, maar hier nog niet.”

Landelijke samenwerking

De gemeente Utrecht werkt samen met ruim veertig andere regenboog-gemeenten in Nederland en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De gezamenlijke ambities zijn:

- De sociale acceptatie van LHBTI-personen neemt toe;
- Vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen LHBTI-personen nemen af;
- LHTBI-personen voelen zich gesteund, veilig en weerbaar op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun eigen sociale kring. (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2018).

LHBTI+ in Utrecht

Helaas staat Utrecht historisch bekend vanwege de vervolging van homo-seksuelen. De Utrechtse sodomieprocessen in 1730 en 1731 vormden de start van een jacht op sodomieten (sodomiet is de toenmalige benaming voor homoseksueel) in Europa. Een gedenksteen op het Domplein herinnert aan deze geschiedenis én aan de emancipatie van nu. Dat Utrecht die geschiedenis ver achter zich heeft gelaten, blijkt uit het rijke roze leven dat Utrecht inmiddels kent. Zo zijn er meer dan zestig organisaties op het gebied van seksuele- en genderdiversiteit en intersekse. Zij zijn actief op uiteenlopende terreinen zoals belangenbehartiging, religie, sport, vrije tijd, werk, zorg en welzijn. De eerste regenboogorganisatie in Utrecht, het huidige COC Midden-Nederland, is opgericht in 1950. Op het Midzomer-grachtfestival, dat jaarlijks zo’n 12.000 bezoekers trekt, reikt de gemeente elk jaar de LHBTI+-emancipatieprijs uit. Deze prijs is vernoemd naar oud-burgemeester Annie Brouwer-Korf. De Utrecht Canal Pride trekt sinds 2017 rond de 50.000 bezoekers.

Regenboogagenda 2019-2022

In het coalitieakkoord 2018-2022 ‘Utrecht: ruimte voor iedereen’ staat dat de gemeente de huidige Regenboogagenda vernieuwt. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 ondertekenden tien partijen - D66, GroenLinks, VVD, PvdA, SP, CDA, Student&Starter, Partij voor de Dieren, Piratenpartij en de PVV – het Regenboog Stembusakkoord 2018.
Dit Stembusakkoord vormt samen met het advies van de Adviescommissie LHBTI (deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de twaalf grootste LHBTI+-organisaties in Utrecht) van juni 2018 de basis voor de nieuwe Regenboogagenda. Daarnaast is in oktober 2018 een stadsgesprek georganiseerd om input op te halen voor de nieuwe Regenboogagenda. Hierbij waren meer dan 110 mensen aanwezig, onder andere vertegenwoordigers van verschillende regenboogorganisaties, hulpverleners, scholieren, politie, sociaal makelaars, raadsleden en ambtenaren.

Het LHBTI+ beleid staat niet op zichzelf, het is bij verschillende beleidsterreinen ingebed. Centraal in deze agenda staan: veiligheid, zorg & welzijn, onderwijs, sport en zichtbaarheid & cultuur. Ook is een hoofdstuk gewijd aan de voorbeeldrol van de gemeente. In de verschillende hoofstukken is aandacht voor LHBTI+ in een kwetsbare positie zoals jongeren, ouderen, biculturelen, transgenders (inclusief kinderen) en personen met een intersekse-conditie. Een apart hoofdstuk is gewijd aan het beleid voor vluchtelingen, omdat de gemeente vanaf 2020 verantwoordelijk is voor de inburgering.

Voor de uitvoering van de Regenboogagenda werkt de gemeente samen met verschillende partners. De gemeente neemt de rol aan die nodig is om het specifieke doel binnen deze agenda te bereiken.

De Regenboogagenda is geen statisch document. Binnen de looptijd van deze agenda past de gemeente de acties aan op basis de nieuwe inzichten en actuele ontwikkelingen.

De LHBTI-adviescommissie ziet toe op de uitvoering van deze agenda. Jaarlijks stuurt de gemeente een voortgangsrapportage met de uitgevoerde acties en bereikte resultaten naar de gemeenteraad. Deze voortgangsrapportage is openbaar.

Leeswijzer

Elk hoofdstuk in deze agenda heeft een vaste volgorde:

- Introductie
- Wat gebeurt er al?
- Nieuwe/geïntensiveerde acties

1 De gemeente geeft het goede voorbeeld

PUNT
11

'De gemeente geeft het goede voorbeeld' uit het Regenboog Stembusakkoord
De gemeente geeft het goede voorbeeld als LHBTI-vriendelijke werkgever, maar ook richting burgers. Op gemeentelijke formulieren wordt zo min mogelijk gevraagd naar 'geslacht'. De gemeente spreekt burgers aan op een manier waar ze zich prettig bij voelen en houdt daarbij aandacht voor genderinclusiviteit. De gemeente ondersteunt en faciliteert evenementen, gebruikt ook foto's van LHBTI's in gemeentelijke folders, website en informatiemateriaal en hijst op Coming Out Dag en andere momenten de regenboog-vlag. Ook dient de kennis en sensitiviteit over LHBTI bij publieks-functionarissen continu op peil te zijn.

PROGRAMMASECRETARIS
PUBLIEKSDIENSTVERLENING

Paulien Baaij

Gastvrij Utrecht

"We willen voor álle Utrechters een gastvrije gemeente zijn," zegt programmasecretaris publieksdienstverlening Paulien Baaij. "Om die reden hebben we door The Transketeers, drie transmannen, een e-learning laten maken voor onze medewerkers. Via korte filmpjes krijgen we tips over de communicatie met LHBTI en hoe je pijnlijke situaties kan voorkomen, bijvoorbeeld wanneer je niet zeker weet of je een man of een vrouw aan de telefoon hebt. We hebben de methode uitgebreid gepromoot in onze organisatie om zoveel mogelijk mede-werkers te bereiken. Inmiddels is er brede interesse voor ontstaan en is de e-learning via de website van Movisie in het hele land beschikbaar. Daar zijn we echt heel trots op."

"Het is een mensenrecht jezelf te mogen zijn, je vrij te voelen, geen geheimen hoeven te hebben, te weten dat je integer behandeld wordt en je je welkom voelt." (Stadsgesprek Regenboogagenda 2 oktober 2018).

In Utrecht ben je vrij om te zijn wie je bent ongeacht je seksuele oriëntatie, genderidentiteit of intersekse-conditie. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld. Ze doet dit op drie manieren:

- Inclusief werken
  De gemeente zorgt ervoor dat iedereen zich prettig voelt in het contact met de gemeente.
- Inclusieve organisatie
  De gemeente zorgt voor een divers personeelsbestand en een werkklimaat dat individuele verschillen respecteert en waardeert. In het Coalitieakkoord 'Utrecht: ruimte voor iedereen' staat: "We zien diversiteit als een toegevoegde waarde voor het werk van de gemeente en we willen dat bewoners zich in de gemeente herkennen. We houden aandacht voor een meer diverse afspiegeling van inwoners in het personeelsbestand van de organisatie."
- Zichtbaar maken
  De gemeente draagt uit dat iedereen zichzelf mag zijn in Utrecht.

Wat gebeurt er al?

Inclusief werken

- Ondersteunen bij het vinden van werk
  Transgenders zijn vaker werkloos dan gemiddeld en worden vaker gediscrimineerd op de arbeidsmarkt (Beusekom & Kuyper, 2018). De gemeente ondersteunt transgenders in de bijstand bij het vinden van werk. Een van de medewerkers die bijstandsgerechtigden begeleidt naar werk is aandachtsfunctionaris voor transgender personen. Sinds 2017 biedt de gemeente deze groep ook begeleiding van GenderTalent aan.
- Contact in de publieke dienstverlening
  De gemeente Utrecht heeft samen met de drie andere grote steden in Nederland het initiatief genomen om een e-learning ‘contact met transgender personen in de publieksdienstverlening’ te ontwikkelen. ‘The Transketeers’ ontworpen de e-learning samen met vele (ervarings-) deskundigen zoals de patiëntenorganisatie voor transgenders, belangenorganisaties, GGZ Indigo Midden Nederland, Movisie en andere gemeenten. De gemeente heeft alle medewerkers opgeroepen om de online training te volgen. Ook is de training landelijk gelanceerd.
- Formulieren zonder m/v
  De keuze man/vrouw is optioneel gemaakt voor alle gemeentelijke formulieren zonder DigiD.[3] De gemeente gebruikt de aanhef ‘Geachte heer/mevrouw’ als geen keuze is ingevuld. Daarvoor is bij 93 formulieren met een automatisch antwoord extra intelligentie ingebouwd.

Inclusieve organisatie

- Divers personeelsbestand
  De gemeente zet in op diversiteit bij instroom, behoud en doorstroom van medewerkers en stimuleert een inclusieve cultuur. Ze voert gesprekken met vacaturehouders over het belang van een diverse organisatie en de gewenste aanvulling qua diversiteit in het team. De recruiters van de gemeente volgen een training over divers en inclusief werven. De gemeente heeft ook aandacht voor diversiteit bij de selectie van sollicitanten, bijvoorbeeld door te zorgen voor diversiteit in de samenstelling van selectiecommissies. U-pride, het LHBTI+-personeelsnetwerk van de gemeente, bevordert een sociaal veilige werkplek voor iedereen met focus op seksuele en genderdiversiteit.
- Samenwerking met partners
  Utrecht deelt kennis en ervaring over de inclusieve organisatie met de drie andere grote steden in Nederland. De gemeente ondertekende in 2015 het ‘Charter Diversiteit’ van Stichting van de Arbeid en de ‘Verklaring van Dordrecht’, een initiatief van Transgender Netwerk Nederland.

Zichtbaar maken

- Zichtbaarheid LHBTI+
  Op Coming-Outdag hijst de gemeente elk jaar de Regenboogvlag in het bijzijn van wethouders en de burgemeester.
- Genderneutrale toiletten
  In het Stadskantoor en Stadhuis zijn genderneutrale toiletten voor bezoekers en medewerkers.

3 De gemeente is gebonden aan de regels van de Rijksoverheid bij het gebruik van formulieren met DigID.

Nieuwe acties

Inclusief werken

- Medewerkers scholen
  De gemeente verkent in 2019 of ze trainingen ‘sensitief werken’ (breder dan de online training ‘contact met transgender personen in de publieksdienstverlening) kan (laten) ontwikkelen voor haar medewerkers in de publieksdienstverlening.
- Genderneutrale communicatie in de publieksdienstverlening
  De gemeente Utrecht onderzoekt in 2019 of ze het gender-doe-boek van Transgender Netwerk Nederland als instrument kan inzetten voor personeel in de publieksdienstverlening om teksten genderneutraal te maken.
- Foto’s van seksuele- en genderdiversiteit
  De gemeente maakt foto’s van seksuele en genderdiversiteit in de stad. Zij neemt deze foto’s op in haar beeldbank voor gebruik in haar communicatie (los van het thema diversiteit).
- Briefaanhef
  De gemeente onderzoekt hoe inwoners aangesproken willen worden in brieven (bijvoorbeeld als ‘geachte meneer/mevrouw’, ‘beste bewoner’ of ‘beste Utrechter’) en past vervolgens de briefaanhef aan zodat iedereen zich aangesproken voelt ongeacht seksuele oriëntatie, genderidentiteit en intersekse-conditie.

Inclusieve organisatie

- Coördinator integriteit
  De gemeente neemt een ‘coördinator integriteit’ aan die ervoor zorgt dat de vertrouwenspersonen in de organisatie goed kunnen omgaan met ongewenst gedrag tegen onder andere LHBTI+.
- Trainingen over vooroordelen
  De gemeente organiseert trainingen over mogelijk onbewuste vooroordelen voor medewerkers die deelnemen aan selectiecommissies.
- Beoordeling diversiteit en inclusie
  De gemeente beoordeelt leidinggevenden op hun inspanning voor meer diversiteit en inclusie in de voortgangs- en realisatiegesprekken vanaf 2019.
- Interne campagne
  De gemeente organiseert periodiek een interne campagne om medewerkers bewust te maken van het belang van diversiteit in de organisatie.
- Gesprekskoffer
  De gemeente ontwikkelt in 2019 een toolbox/gesprekskoffer met succesverhalen en kaarten met gespreksonderwerpen waarmee teams zelf het gesprek over diversiteit en inclusie kunnen aangaan.
- Externe toetsing
  De gemeente laat haar inspanningen op het gebied van inclusiviteit toetsen door een externe partij door deel te nemen aan de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor.
- Internationale samenwerking
  De gemeente onderzoekt of aansluiting bij het internationale stedennetwerk ‘Rainbow Cities Network’ mogelijk en wenselijk is.
- Verlof voor transitie
  Transgendermedewerkers kunnen (betaald) verlof aanvragen voor hun transitie maar die mogelijkheid is vaak niet bekend. De gemeente maakt dit in 2019 duidelijk en legt uit hoe dit werkt.

Zichtbaar maken

- Genderneutrale toiletten in gemeentelijke accommodaties
  De gemeente stimuleert de gebruikers van het gemeentelijk vastgoed om een mening te vormen rondom dit thema.
- Online training verspreiden
  De gemeente stelt in 2019 een implementatieplan op om de online training ‘contact met transgender personen in de publieksdienstverlening’ uit te rollen in de stad.

2 Veiligheid

PUNT
4

‘Veiligheid bevorderen’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
De gemeente blijft zich actief inzetten voor de veiligheid van Utrechtse LHBTI’s. Ze bevordert de kennis en sensitiviteit over LHBTI bij o.a. toezichthouders politie en wijkagenten. De gemeente stimuleert aangiftebereidheid, monitort de veiligheid van LHBTI’s en bevordert een goede registratie van geweld en discriminatie tegen LHBTI’s.

Ambitie
Waarborgen van de veiligheid van LHBTI+

‘De leefsituatie van LHBT’s in Nederland is op een aantal terreinen verbeterd, maar is nog steeds slechter dan die van niet-LHBT’s. Verbeterd is dat lesbische/homoseksuele personen in 2017 niet vaker geweld meemaken dan heteroseksuele personen. Daarentegen zijn LHB’s wel vaker slachtoffer van cyberpesten en voelen zij zich onveiliger dan heteroseksuelen. Ook ervaren LHB’s meer negatieve bejegening op het werk. De ervaren leefsituatie van transgender personen steekt op alle terreinen negatief af in vergelijking met cisgender (niet-transgender) personen.’ (Beusekom & Kuyper, 2018).

De politie registreert meldingen en aangiftes waarbij seksuele en gender-diversiteit een rol speelt, maar dat aantal is laag omdat weinig LHBTI+ melding maken en aangifte doen van misstanden.

Wat gebeurt er al?

- Gay Alert
  Sinds 2010 kent de gemeente een speciaal telefoonnummer dat LHBTI+ kunnen bellen bij bedreigingen of pesterijen. De gemeente brengt de melder direct in contact met de gebiedsmanager veiligheid van de betreffende wijk. De gebiedsmanager beoordeelt – vaak samen met de wijkagent – wat nodig is om de bedreigingen/pesterijen te stoppen.
- Veiligheid in de wijk
  Gebiedsmanagers Veiligheid zijn alert op signalen van pesterijen en discriminatie in de wijk. Zij krijgen informatie van de wijkagent, jongerenwerk, vanuit scholenoverleg en van andere samenwerkings-partners.
- Veilig uitgaan
  In het uitgaansleven in de binnenstad zijn gemeente, politie en horeca alert op LHBTI+-pesterijen of -bedreigingen. Ze nemen maatregelen die passen bij de aard van de incidenten/signalen. Mensen die vinden onterecht geweigerd te zijn op grond van seksuele oriëntatie of genderidentiteit bij uitgaansgelegenheden kunnen zich melden bij het Panel Deurbeleid en/of aangifte van discriminatie doen bij de politie.
- Veiligheidsbelevingsonderzoek
  Artikel 1 Midden Nederland onderzoekt jaarlijks de veiligheidsbeleving van LHBTI in de provincie Utrecht. In 2018 vulden 202 respondenten de vragenlijst in.
- Regionaal veiligheidsoverleg
  De gemeente Utrecht neemt deel aan het regulier veiligheidsoverleg LHBTI+ met politie, Openbaar Ministerie, Artikel 1 Midden Nederland, COC Midden-Nederland en de gemeente Amersfoort. De deelnemers bespreken alle lopende veiligheidskwesties en daar – waar nodig – gevallen van discriminatie uit de regio. Ze monitoren dan de voortgang.

Nieuwe actie

- Meer meldingen en aangiftes
  De gemeente en haar partners van het regionaal veiligheidsoverleg zoeken de beste aanpak voor het verhogen van de meldings- en aangiftebereidheid. Te denken valt aan off- en online meldpunten en drempelverlagende activiteiten voor het doen van melding en aangifte. De ervaringen met ‘Gay Alert’ vormen belangrijke input.
- Veiligheidsbeleving monitoren
  De gemeente onderzoekt de acceptatie van seksuele en genderdiversiteit onder Utrechters in een tweejaarlijks bewonerspanel. Daarnaast volgt ze de veiligheidsgevoelens van LHBTI+ door het panel van Artikel 1 Midden Nederland. Artikel 1 Midden Nederland onderzoekt samen met de gemeente en partners hoe de respons te verhogen.
- Roze in Blauw zichtbaar
  De gemeente ondersteunt het streven van de politieregio Midden-Nederland om het team ‘Roze in Blauw’ te versterken. Dit team vergroot de kennis en sensitiviteit bij haar collega’s en is aanspreekpunt binnen de politie voor LHBTI+ in de regio.
- Sensitiviteit van veiligheidsprofessionals
  De gemeente roept de gemeentelijke toezichthouders en handhavers op de online training ‘Contact met transgender personen in de publieks-dienstverlening’ te volgen. Daarnaast stelt ze in 2019 een plan op voor de verdere bevordering van de kennis over en sensitiviteit voor seksuele oriëntatie, genderdiversiteit en intersekse-conditie bij gemeentelijke toezichthouders en handhavers.
- Safe Streets en Integraal Veiligheidsplan
  De doestellingen van de Regenboogagenda worden onderdeel van de nieuwe aanpak Safe Streets, die in 2019 start, en het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022.
- Samenwerking Rijksoverheid en G4
  De Rijksoverheid werkt aan een landelijk veiligheidsplan LHBTI+ met Utrecht en de andere grote steden, onder andere aan veiligheid op internet en sociale media.

Met bovenstaande acties wil de gemeente beter zicht krijgen op de aard en omvang van de veiligheid van LHBTI+ in de stad en hun veiligheid vergroten.

3 Zorg & welzijn

PUNT
7

‘Zorg en welzijn’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
Bevorderen van kennis en sensitiviteit over LHBTI bij professionals van o.a. buurtteams en wijkcentra. De gemeente bevordert dat zorg- en welzijnsinstellingen beschikken over een Roze Loper-certificaat voor LHBTI vriendelijke zorg.

Ambitie

Sensitieve professionals leveren toegankelijke hulp aan LHBTI+

De gemeente Utrecht investeert al lange tijd in het toegankelijk maken en houden van zorg en welzijn voor alle inwoners, ook voor LHBTI+. De afgelopen jaren is aandacht besteed aan het sensitief maken van organisaties en professionals voor seksuele diversiteit. De komende jaren voegt de gemeente daar ook aandacht voor genderdiversiteit en intersekse-conditie toe.

PRAKTIJKVOORBEELD

Jakko Geluk

Zelf zorg regelen

“Je mag misschien wel homo zijn, maar het laten zien is een ander verhaal,” zegt Jakko Geluk. “Toen SuitSupply in bushokjes reclame maakte met een afbeelding van zoenende mannen, kwamen er veel homo-onvriendelijke acties, ook in Utrecht. Bewustwording is nog steeds hard nodig. Door een herseninfarct zit ik in een rolstoel en heb ik thuis hulp nodig. Ik wil graag contact met mensen voor wie homo-seksualiteit niks bijzonders is, dus daarom regel ik via het persoons-gebonden budget helemaal zelf mijn zorg. Inmiddels heb ik een vast groepje van tien mensen, van studenten en huisvrouwen tot zzp’ers verpleging en zorg. Ze assisteren bij het opstaan en naar bed gaan, ik ben zeer tevreden over hoe dat loopt!

Wat gebeurt er al?

Zorg
Sinds de transitie van de zorg hebben de Nederlandse gemeenten verantwoordelijkheid gekregen voor een groot deel van de zorg. De gemeente Utrecht koopt deze zorg in.

- Inkooptraject basiszorg
  Het inkooptraject van de basiszorg (Buurtteams) voor jongeren en volwassenen is in 2018 afgerond. Daarbij is expliciet aandacht besteed aan diversiteit en is het Regenboog Stembusakkoord 2018 onder de aandacht gebracht. De gemeente ziet er in gesprekken met aanbieders op toe dat ze aandacht besteden diversiteit, inclusief seksuele en genderdiversiteit.
- Biculturele LHBTI+
  In Utrecht bieden verschillende organisaties ondersteuning aan biculturele LHBTI+. De Prisma Groep biedt hulpverlening in het project 'Veilige haven'.

Welzijn
- Sociaal makelaars
  Sociaal makelaars werken aan sociale samenhang en inclusie in wijken en buurten zodat bewoners prettig kunnen samenleven. Ze spelen in op signalen uit de wijk en gaan proactief te werk. Voormalig sociaal makelorganisatie Welzaam (per 1 januari 2019 verzorgt DOCK het sociaal makelaarschap in Utrecht) heeft bijvoorbeeld initiatief genomen om in Vleuten-de Meern seksuele- en genderdiversiteit op wijkniveau bespreekbaar te maken. Ook ondersteunen zij een Gender & Sexuality Alliance (GSA) in de wijk. In elke wijk is een sociaal makelaar aangesteld als wijkcoördinator Vreedzame Wijk. Deze wijkcoördinator speelt een rol in de bewustwording over seksuele en genderdiversiteit in de wijk, onder andere door training aan medewerkers, vrijwilligers en bewoners. Daarnaast zien sociaal makelaars erop toe dat buurthuizen voor iedereen goed toegankelijk zijn.
- Jongerenwerk
  Bij Jongerenwerk Utrecht (JoU) is het bespreekbaar maken van seksuele en genderdiversiteit onderdeel van het reguliere werk van de jongerenwerkers. Zij bespreken 'lastige' onderwerpen met jongeren, vaak op basis van een aanleiding: bijvoorbeeld als een deelnemer in de groep aangeeft homoseksueel te zijn; of als ze elkaar begroeten met 'ha homo!' JoU werkt met Stichting Vreedzaam Utrecht en Diversion aan het trainen van jongeren tot peer educators, onder ander over seksuele diversiteit.
- Maatschappelijke opvang
  De Tussenvoorziening heeft een actief regenboognetwerk onder de medewerkers en wil er ook een voor cliënten.

Kwaliteitscertificaat
- Roze loper
  Dit is een certificaat voor woon/zorg-, thuiszorg- en welzijnsinstellingen die aandacht besteden aan seksuele diversiteit bij cliënten, professionals en vrijwilligers. Verschillende kwaliteitsinstituten verzorgen de (her-) certificering. Tenminste 13 Utrechtse zorginstellingen en twee welzijnsorganisaties hebben een Roze Loper certificaat.

PUNT
10

‘Gezondheid’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
De gemeente dient te bevorderen dat risicogroepen, zoals homo’s en transpersonen, zich snel en kosteloos kunnen laten testen op seksueel overdraagbare aandoeningen (soa’s) en voert een actief hiv preventiebeleid

PRAKTIJKVOORBEELD

Peter de Blok (75)

Schaamte onnodig

“Je hoeft je hier totaal niet te schamen voor wie je bent.” Dat is de bondige mening van Peter de Blok (75) over het Bartholomeus Gasthuis. Hij woont sinds twee jaar in het woonzorgcentrum van het gasthuis, dat een Roze Loper heeft: het certificaat voor LHBTI-vriendelijke woonzorginstellingen. “Er zijn ook medewerkers homo of lesbisch, dat geeft een vertrouwd gevoel. En ze zijn altijd heel meegaand. De homo-zender van Ziggo bekijken? Geen enkel probleem. Toen ik nog jong was, kon ik me druk maken om reacties van anderen. Dat kostte veel energie, nu doe ik dat gelukkig niet meer.”

Seksuele gezondheid
De gemeente investeert in de seksuele gezondheid van haar inwoners. LHBTI+ kunnen gebruik maken van het aanbod.

- Jongeren
  Jongeren kunnen terecht bij de Jeugdgezondheidszorg, op de website van Sense en op de Sense spreekuren in onder andere het Stadskantoor voor alle vragen rond seksualiteit, seksuele en genderdiversiteit, zwangerschap en seksueel overdraagbare aandoeningen.
- Het Centrum Seksueel Geweld Utrecht
  Dit centrum biedt hulp bij seksueel geweld.
- Seksueel overdraagbare aandoeningen/soa
  Voor mensen met een verhoogd risico op een soa (waaronder homoseksuele mannen met wisselende contacten) biedt de GGD regio Utrecht in samenwerking met de gemeente Utrecht vanaf 2019 de mogelijkheid voor testen en counceling op het Stadskantoor.[4] Vaccineren tegen Hepatitis B was hier al mogelijk. De GGD onderzoekt of het ook mogelijk wordt in Utrecht om online testen aan te bieden voor homoseksuele mannen, bijvoorbeeld via Testlab van mantotman.nl.
- Hiv-preventie
  In 2018 is een onderzoek gestart naar een preventieve hiv-aanpak (PrEP) onder homoseksuele mannen met wisselende contacten, waaronder in Utrecht. De Rijksoverheid zal aan de hand van de resultaten van dit onderzoek besluiten of en zo ja, hoe PrEP beschikbaar zal worden gesteld voor mensen met een verhoogd risico op hiv. Als de GGD en PrEP-zorg gaan uitvoeren, zal de GGD regio Utrecht zo snel mogelijk starten met een PrEP-spreekuur.

4 Tot 2019 verzorgde het Universitair Medisch Centrum Utrecht / UMCU de gratis soa-screening op de Uithof. De GGD regio Utrecht neemt deze taak vanaf 2019 over. De wachttijden voor deze gratis soa-screening kunnen oplopen doordat de financiering door de Rijksoverheid hiervoor is ingeperkt. De GGD kan alleen door scherpe selectie aan de poort zorgen dat zij zoveel mogelijk mensen met een verhoogd risico op een soa zo snel mogelijk kan screenen.

Nieuwe acties

Een aanbod van zorg en welzijn voor iedereen en dus ook voor LHBTI+, dat is het streven van de gemeente. Dat betekent dat alle aanbieders moeten kunnen omgaan met vraagstukken over seksuele en genderdiversiteit. Ze moeten adequaat kunnen signaleren, ondersteunen, begeleiden en behandelen. De komende vier jaar staan de volgende vijf thema's centraal.

- Kennis en sensitiviteit professionals vergroten
  De gemeente ondersteunt de gecontracteerde aanbieders van zorg en welzijn bij het bevorderen van de kennis over en sensitiviteit voor LHBTI+. Ze bespreken hoe dit vorm te geven, waar de knelpunten liggen en hoe ze deze gezamenlijk kunnen oplossen. De verdere ontwikkeling van de verspreiding van kennis en kunde over genderdiversiteit is daarvan onderdeel via onder andere reeds ontwikkelde en te ontwikkelen online trainingen. De gemeente Utrecht is initiatiefnemer van de online training 'Jong en transgender', die gaat over transgenderkinderen. Deze ondersteunt jeugd(zorg)professionals bij vroeghulp aan transgenderkinderen en hun ouders. De training komt in 2019 beschikbaar en wordt in Utrecht verspreid.
- Biculturele LHBTI+
  De gemeente versterkt de samenwerking tussen het project 'Veilige haven' en de reguliere hulpverlening (zoals Buurtteams) om de hulp voor biculturele LHBTI+ te verbeteren.
- Certificering Roze Loper stimuleren
  De gemeente stimuleert gecontracteerde aanbieders van zorg en welzijn om het certificaat Roze Loper te verwerven of – als deze al in bezit is – de certificering te bewaken. De gemeente streeft naar verdieping met aandacht voor genderdiversiteit en intersekse-conditie en naar verbreding voor andere doelgroepen (bijvoorbeeld mensen met een beperking).
- Inkoop aanvullende zorg jeugd en volwassenen
  Bij de inkoop van de aanvullende zorg stelt de gemeente expliciete voorwaarden. Van aanbieders verwacht en vraagt de gemeente dat de organisatie als vanzelfsprekend omgaan met verschillen in seksuele oriëntatie, genderdiversiteit en intersekse-conditie. Alle zorgverleners zijn sensitief en de organisatie stuurt actief op de benodigde kennis en competenties. De samenstelling van het team van zorgverleners past bij de diversiteit van (de vraag van) Utrechtse cliënten.
- Inkoop specialistische hulp
  De gemeente vraagt de gecontracteerde aanbieders om gespecialiseerde hulp voor transgender en intersekse kinderen en jongeren. Als er geen passende expertise beschikbaar is, dan koopt de gemeente deze zorg per casus aanvullend in via de Commissie Passend Alternatief (CPA).

Sarah Wong
Cover fotoboek 'genderkinderen'

4 Onderwijs

PUNT
5

‘Jongeren ondersteunen’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
De wethouder spreekt het onderwijs in Utrecht aan op hun wettelijke plicht om LHBTI-acceptatie te bevorderen en onderzoekt op welke wijze momenteel invulling wordt gegeven aan deze wettelijke plicht. (…)

Ambitie

Een veilig en tolerant schoolklimaat waarin iedereen zichzelf kan zijn, ook LHBTI+

PRAKTIJKVOORBEELD

Anne Kastelijn

GSA onmisbaar

Het Amadeus Lyceum in Leidsche Rijn heeft een Gender and Sexuality Alliance (GSA), een groep scholieren die zich inzet voor de LHBTI-gemeenschap. En die GSA’s zijn eigenlijk onmisbaar, vindt Anne Kastelijn uit 5 vwo. “Op scholen met een GSA wordt minder gediscrimineerd en is de acceptatie groter. We zijn hier met z’n achten en kunnen een beroep doen op leerlingen die ons helpen. We organiseren allerlei activiteiten, bijvoorbeeld de Paarse Vrijdag waarop leerlingen allemaal iets paars aantrekken. De school steunt ons, want dankzij onze inspanningen groeit het besef dat discriminatie overal kan voorkomen, dus ook op school of in de buurt waar je woont.”

Jongeren komen op school veelvuldig in aanmerking met diversiteit, ook met LHBTI+. Een veilig schoolklimaat, waar iedereen zichzelf kan zijn ongeacht seksuele oriëntatie, genderidentiteit en intersekse-conditie, is helaas niet vanzelfsprekend.

‘23% gaat in de pauze liever niet naast een homoseksuele klasgenoot zitten en 15% van de jongeren denkt dat homoseksuele leerlingen op school niet eerlijk uit kunnen komen voor hun seksuele geaardheid.’ (Gemeente Utrecht, 2018).

‘Jongeren met homo- of biseksuele gevoelens hebben vaker een (sterk) verhoogd risico op psychosociale problemen. Ook geven zij vaker aan suïcidale gedachten te hebben dan heteroseksuele jongeren’ (Gemeente Utrecht, 2018).

Sinds 2012 zijn onderwijsinstellingen in Nederland verplicht aandacht te besteden aan seksualiteit en seksuele diversiteit. Dat geldt voor het primair en voortgezet onderwijs. De Inspectie voor het Onderwijs ziet toe op de uitvoering van deze taak. In Utrecht lijken de meeste scholen aandacht te besteden aan seksuele diversiteit, maar het ontbreekt aan zicht op de omvang en kwaliteit (Gemeente Utrecht, 2018). Niet elke activiteit is effectief. ‘Een voorlichting, training, workshop of andere interventie over LHBTI+ kan soms averechts werken’ (Felten, 2018, p. 42).

Ook geven scholen aan dat sommige ouders er moeite mee hebben dat scholen seksuele voorlichting geven. Scholen vinden het lastig om daarmee om te gaan (Gemeente Utrecht, 2018).

Wat gebeurt er al?

- Voorlichting op scholen
  De gemeente stelt jaarlijks middelen beschikbaar voor het bevorderen van een veilig schoolklimaat voor LHBTI+. COC Midden-Nederland, Artikel 1 Midden Nederland en Theater AanZ zetten deze middelen in voor voorlichting en interactief theater. Ze werven de scholen zelf. Tijdens de Week van de lentekriebels krijgt 90% van de Utrechtse basisscholen in de leeftijd van 4-12 jaar onderwijs in relationele en seksuele vorming. De afdeling Volksgezondheid van de gemeente Utrecht ondersteunt scholen hierin.
- Vreedzaam
  De 'Vreedzame School' is een programma dat zo'n 80% van de Utrechtse basisscholen gebruiken. Het programma bereidt leerlingen voor op het leven in een democratie, leert jeugdigen open te staan voor verschillen tussen mensen en hoe je verschillen kunt overbruggen. Er is ook een programma voor het voortgezet onderwijs. Hierin wordt samengewerkt met Diversion en hun programma Gelijk=Gelijk, waarbij peer educators (getrainde jonge rolmodellen) in de klas kwesties als homoseksualiteit, discriminatie en racisme bespreken.

Nieuwe acties

- Verbinden en versterken van het aanbod
  Op verzoek van de aanbieders van voorlichting op scholen organiseert de gemeente een overleg met de aanbieders (COC Midden-Nederland, Artikel 1 Midden Nederland, Theater AanZ, afdeling Volksgezondheid gemeente Utrecht) en nodigt onderwijsinstellingen en organisaties voor kwetsbare LHBTI+ uit. De overlegpartners bepalen samen de taken en de samenstelling van het overleg. Beoogde doelen zijn:
  - het afstemmen van vraag en aanbod;
  - het werken aan kwaliteit en vernieuwing van het aanbod;
  - onderwijsprofessionals ondersteunen bij het verhogen van de kennis en sensitiviteit over LHBTI+.

  De gemeente geeft het overleg in de eerste helft van 2019 vorm.
  Op basis van een zelfevaluatie in 2021 passen de partners de activiteiten aan.
- Gemeente spreekt scholen aan
  De gemeente gaat in gesprek met onderwijsinstellingen over de beste manier voor ondersteuning bij hun wettelijke taak om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit.
- Monitoren schoolklimaat
  De gemeente Utrecht houdt door middel van de Jeugdgezondheidsmonitor zicht op het schoolklimaat. De monitor voor het voortgezet onderwijs bevat vragen over seksuele oriëntatie, genderidentiteit en de houding tegenover seksuele en genderdiversiteit. Incidentele onderzoeken bieden daarnaast extra zicht op de ontwikkelingen voor een veiliger schoolklimaat en de effectiviteit van ingezette instrumenten. De gemeente gebruikt deze inzichten voor het bijstellen van haar beleid.

5 Sport

PUNT
9

‘Sport’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
‘De gemeente bevordert samen met (top)sportclubs en Vereniging Sportbelang Utrecht (VSU)[5] een LHBTI-vriendelijk sportklimaat en faciliteert en ondersteunt acties voor meer LHBTI-acceptatie binnen de Utrechtse sportwereld.’

5 Vanaf augustus 2018 gaan Harten voor Sport en Vereniging Sport-Utrecht samen verder onder de naam SportUtrecht.

Ambitie

Een veilig sportklimaat, ook voor LHBTI+

87% van de verenigingssporters vindt het geen enkel probleem wanneer een medesporter homoseksueel is. Wel komt negativiteit tegenover LHBTI+ nog veel voor. Het gebruik van ‘homo’ als scheldwoord of minachting in de sport is bijvoorbeeld niet ongebruikelijk, zeker niet onder mannelijke teamsporters. Vooral sporters bij een voetbalclub geven aan dat negativiteit tegenover LHBTI veel voorkomt (Hoeijmakers, 2018).

PRAKTIJKVOORBEELD

Daan Cohen

Boeit geen flikker

Daan Cohen, vijfdejaars geneeskunde student speelt als centrale verdediger bij studentenvoetbalvereniging Odysseus ’91 op De Uithof. “Ik zocht niet speciaal naar een homovriendelijke club, maar het is top dat Odysseus dat wel is. Misschien is dat omdat de leden hoogopgeleid zijn en ruimdenkend. Maar we hebben ook een flink aantal vrouwenteams en lesbische voetbalsters zijn al lang de gewoonste zaak van de wereld. Odysseus maakt werk van het LHBTI-beleid. We hebben aanvoerdersbanden met de regenboogvlag en ook met de tekst ‘Homo? Boeit geen flikker! Het bestuur ziet daar graag alle teams mee spelen. En we zijn de eerste Utrechtse vereniging die begon met het organiseren van een feestelijke en informatieve roze zaterdag. Tof, toch?”

Wat gebeurt er al?

SportUtrecht ondersteunt sportaanbieders bij het creëren van een veilige en prettige omgeving voor alle sporters, ongeacht hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit. De inzet van SportUtrecht hierop is onderdeel van de kwartaalgesprekken die de gemeente Utrecht met SportUtrecht voert. SportUtrecht biedt de volgende ondersteuning om een veilig sportklimaat te bevorderen:

- Sportaanbieders kunnen ondersteuning krijgen van de Sportpedagoog of On the Move om het pedagogisch sportklimaat op de club te versterken.
- Via de John Blankenstein Foundation kunnen verenigingen gebruik maken van workshops over het bespreekbaar maken van diversiteit en LHBTI+-acceptatie. Hierbij worden ervaringsdeskundigen ingezet.
- SportUtrecht stimuleert sportaanbieders te werken met een vertrouwenscontactpersoon binnen de club. Zij biedt hiervoor de cursus tot vertrouwenscontactpersoon aan. Diversiteit is een belangrijk thema binnen deze cursus.
- SportUtrecht stimuleert het gebruik van de 'Vreedzaam' methode. Alle buurtsportcoaches zijn vreedzaam geschoold en verenigingen hebben de mogelijkheid zich te laten scholen tot Vreedzame Sportvereniging. Binnen de methode is veel aandacht voor diversiteit en respect voor elkaar.
- SportUtrecht stimuleert het gebruik van gedragsregels bij sportaanbieders. Zo hebben de 31 voetbalverenigingen uit Utrecht, samen met FC Utrecht, de KNVB, SportUtrecht en de gemeente, het convenant voetbal ondertekend. In het convenant voetbal worden sportiviteit en respect in relatie tot seksuele voorkeur expliciet benoemd.
- SportUtrecht stimuleert sportclubs aandacht te besteden aan bijvoorbeeld Coming-Outdag en Roze Zaterdag.

Nieuwe acties

Sportverenigingen hebben weinig interesse getoond in een specifiek aanbod over seksuele en genderdiversiteit. Daarom kiezen de gemeente en SportUtrecht voor het integreren hiervan in een breder aanbod.

- Veilig sportklimaat en positieve sportcultuur
  Inclusief sporten en bewegen is in Utrecht het uitgangspunt: een veilig sportklimaat, een positieve sportcultuur en toegankelijke sport voor iedereen. Diversiteit en respect zijn hierbij belangrijke thema's. Sportaanbieders krijgen ondersteuning van SportUtrecht bij het creëren van een veilig sportklimaat.
  - Vanaf 2019 werkt SportUtrecht met de clubkadercoach. De clubkadercoach traint onder andere het clubkader (trainers en begeleiders) in hun pedagogisch handelen en geeft handvatten om een veilig en positief sportklimaat op de club te stimuleren.
  - Sinds 1 augustus 2018 ondersteunt SportUtrecht naast sportverenigingen ook anders georganiseerde sportaanbieders. Hierdoor kunnen meer sportaanbieders gebruik maken van de ondersteuning op het thema veilig sportklimaat.
  - NOC*NSF ontwikkelt een centraal en zichtbaar meldpunt voor seksueel grensoverschrijdend gedrag en een toolkit om diversiteit, respect en grenzen aangeven bespreekbaar te maken op de vereniging. SportUtrecht kan op verzoek van de vereniging een rol spelen bij de implementatie.
  - In juni 2018 is het Nationaal Sportakkoord ondertekend. Een van de deelakkoorden gaat over het bevorderen van inclusief sporten en bewegen en een positieve sportcultuur. De gemeente Utrecht werkt in 2019 aan een lokaal sportakkoord. Daarin krijgen bovengenoemde thema's een plek.
- Sportaanbieders stimuleren om in te zetten op zichtbaarheid en acceptatie van LHBTI+
  De gemeente Utrecht en SportUtrecht agenderen proactief het thema LHBTI+-acceptatie bij topsportverengingen en sportorganisaties in Utrecht met een voorbeeldfunctie. Zij kunnen een bijdrage leveren aan de zichtbaarheid van LHBTI+ in de sport, bijvoorbeeld door de inzet van rolmodellen.

6 Vluchtelingen

PUNT
8

‘LHBTI onderdeel inburgering’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
“Wanneer de gemeente de regie krijgt over de inburgeringscursussen en examens zal hierin specifiek aandacht zijn voor LHBTI.”

Ambitie

LHBTI+-vluchtelingen krijgen de hulp die ze nodig hebben en alle vluchtelingen weten dat Nederland seksuele en gender-diversiteit omarmt

LHBTI+-vluchtelingen bevinden zich in een extra kwetsbare positie omdat ze én hebben moeten vluchten van hun geboortegrond én ze niet zichzelf kunnen zijn vanwege stigma rond hun hun seksuele en genderidentiteit. Open zijn over je seksuele en genderidentiteit levert op vele plaatsen in de wereld gevaar op voor je eigen leven en dat van je familie. Eenmaal in Nederland is het niet vanzelfsprekend om wel open te zijn over je identiteit.

Veel nieuwkomers weet niet dat Nederland mensen gelijk behandelt ongeacht hun seksuele of genderidentiteit. Andere nieuwkomers hopen daar wellicht op maar het is maar de vraag of je in het asielzoekerscentrum wel veilig bent, omringd door mensen uit vele culturen die ook niet altijd open staan voor seksuele en genderdiversiteit.

PRAKTIJKVOORBEELD

Shevan

Thuis in Utrecht

“Mijn achternaam? Ik wil die van mij veranderen in Van der Lugt,” zegt de Syrische vluchteling Shevan lachend. “Pater Van der Lugt is een voorbeeld voor mij. Hij was een moedig man die in Syrië als onderwijzer veel mensen inspireerde. Ook mij. Hij maakte me duidelijk dat ik altijd naar mijn hart moest luisteren. Dat probeer ik. Toen ik vijf jaar geleden via de VN-Vluchtelingenorganisatie UNHCR naar Nederland kwam, was ik in de veronderstelling dat je hier openlijk homo kon zijn, zonder gediscrimineerd te worden. Dat lag toch anders. Ik ben meerdere keren lastiggevallen en zelfs in mijn gezicht gestompt nadat ik een marathon met de regenboogvlag had gelopen. De politie adviseerde me om dat niet meer te doen. Dat deed pijn, ik voelde me hier minder vrij dan ik had gehoopt. Maar ik wil hier blijven. Ik heb de sleutels nog wel van thuis, in Syrië, maar er staat daar geen huis meer. Utrecht beschouw ik als mijn alternatieve thuis. Ik heb burgemeester Jan van Zanen ontmoet, zijn partij is niet de mijne, maar hij is de vader van álle Utrechters en maakt van Utrecht een vriendelijker stad. Daar wil ik aan meehelpen, onder meer als vrijwilliger voor het Rode Kruis. En ik heb heel veel plannen, bijvoorbeeld voor het organiseren van een Utrechtse LHBTI-marathon waarvan de opbrengst naar een goed doel gaat.
Ik zal als Utrechter blijven opkomen voor de positie van LHBTI.
Blijven luisteren naar mijn hart.”

Wat gebeurt er al?

Utrecht kent diverse initiatieven voor vluchtelingen.

- De gemeente Utrecht organiseert in het kader van de participatieverklaring bijeenkomsten over wat belangrijk is in Nederland. Hierin is aandacht is voor seksuele en genderdiversiteit.
- De Prisma Groep biedt lotgenotencontact voor biculturele LHBTI+. 'Veilige Haven Utrecht' begeleidt biculturele LHBTI+-vluchtelingen.
- Het Cocktail project van COC Midden-Nederland en de Prisma Groep bieden LHBTI+ vluchtelingen maatjes en organiseren activiteiten.
- Artikel 1 Midden Nederland en COC Midden-Nederland hebben informatiemateriaal ontwikkeld om alle nieuwkomers te informeren over het gelijkheidsbeginsel, lotgenotencontact en hulp bij discriminatie.
- Onder andere Artikel 1 Midden Nederland en Movisie hebben gewerkt aan een methode om LHBTI+-vluchtelingen te helpen hun levensverhaal op papier te zetten.
- Connecting Differences organiseert themabijeenkomsten voor migrantengroepen en training voor sleutelfiguren om LHBTI+ bespreekbaar te maken.
- Op Plan Einstein wonen vluchtelingen[6] samen met jongeren uit de wijk Overvecht. Zowel de bewoners van Plan Einstein[7] als de wijkbewoners in Overvecht kunnen op Plan Einstein cursussen en activiteiten volgen. Door de samenwoonconstructie en de connectie met de samenleving verloopt de acceptatie van LHBTI+ bewoners sneller en makkelijker in vergelijking met andere opvangcentra. Per 1 november 2018 is Plan Einstein in Overvecht gesloten, maar de gemeente gaat deze aanpak nu aanbieden op de locatie Haydnlaan.

Nieuwe acties

- Samenwerking
  De gemeente bevordert dat alle organisaties die met vluchtelingen werken samenwerken bij de steun aan LHBTI+-vluchtelingen. Er zijn in de stad vele initiatieven voor hulp en ondersteuning aan LHBTI+-vluchtelingen maar deze zijn versnipperd en niet altijd afgestemd. De gemeente Utrecht organiseert daarom een LHBTI+-vluchtelingenoverleg waar ze alle betrokken partijen uitnodigt om samen een koers uit te zetten en te bepalen welke activiteiten uitgebouwd of opgezet moeten worden. Hierbij is extra aandacht voor personen met een intersekse-conditie. Eind 2020 beziet dit overleg of de ingezette koers effectief is om de doelen te bereiken en stuurt zo nodig bij. Eind 2022 brengt zij de resultaten van haar aanpak in kaart.
- Informatievoorziening
  De organisaties in het LHBTI+-vluchtelingenoverleg informeren alle vluchtelingen in de stad over de Nederlandse situatie waarin iedereen recht heeft op gelijke behandeling ongeacht seksuele en gender-identiteit en culturele achtergrond. De organisaties bepalen op welke momenten en op welke manier deze informatie het beste kan worden overgebracht en zorgen voor deze informatievoorziening.
- Steun
  De gemeente en haar partners informeren LHBTI+-vluchtelingen in de stad over de mogelijkheden voor steun bij het vormgeven van hun seksuele en genderidentiteit en bieden deze steun.
- Inburgering
  Vanaf 2020 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van de inburgeringscursussen. De gemeente zorgt dat alle inburgeraars informatie over seksuele en genderdiversiteit ontvangen tijdens hun inburgering. Utrecht zoekt in 2019 naar een effectieve manier om aandacht te besteden aan seksuele en genderdiversiteit in de inburgeringscursus en stelt deze als voorwaarde bij de aanbesteding voor 2020 en verder.

6 De term 'vluchtelingen' staat hier voor alle mensen die in Nederland verblijven en gevlucht zijn uit hun land van herkomst: asielzoekers (mensen die een verzoek tot asiel hebben ingediend), vluchtelingen (door de staat erkende vluchtelingen met een verblijfsvergunning) en uitgeprocedeerden (mensen wiens aanvraag is afgewezen en geen mogelijkheid voor beroep meer kennen).

7 Betrokken partijen zijn alle organisaties die hulp en ondersteuning bieden aan asielzoeker, vluchtelingen en uitgeprocedeerden. Dat zijn onder andere Centraal Orgaan Asielzoekers / COA, Vluchtelingenwerk Nederland / VWN, NIDOS, COC Midden-Nederland, Artikel1 Midden Nederland, Steunpunt Illegalen en Villa Vrede.

7 Zichtbaarheid & cultuur

Ambitie

Structureel aandacht voor zichtbaarheid van LHBTI+ in de stad

‘Wel trouwen, niet zoenen’ is de titel van de monitor voor acceptatie van LHBT in 2015 (Kuyper, 2015), die verwijst naar de positieve houding over gelijke rechten en de minder positieve houding over zichtbaar intiem gedrag tussen mannen en tussen vrouwen. Dat beeld werd bevestigd in mei 2017 toen presentator Jurre van het programma ‘Spuiten en slikken’ de straat opging in de Utrechtse binnenstad. Hij vroeg andere mannen een stuk met hem hand in hand door de stad te lopen. Na enkele minuten kreeg hij direct al erg negatieve reacties. Ze werden onder meer uitgelachen en uitgescholden. COC Midden-Nederland nodigde daarop iedereen uit om de zaterdag daarop mee te lopen met de ‘Walk of Love’ om seksuele en genderdiversiteit juist te vieren. En liet daarmee zien dat zichtbaar zijn helaas nog steeds hard nodig is.

Wat gebeurt er al?

De gemeente stimuleert dat seksuele en genderdiversiteit zoveel mogelijk zichtbaar is in de stad. Dat doet zij door:

- aandacht te besteden aan bijzondere dagen zoals de internationale dag tegen homo- en transfobie / IDAHOT op 17 mei en Coming-Outdag op 11 oktober.
- terugkerende zichtbaarheidsacties te ondersteunen, zoals de ‘Walk of Love’, de Utrecht Canal Pride en het Midzomergracht festival.
- zichtbaarheid in de openbare ruimte te ondersteunen zoals de gedenksteen op het Domplein, het regenboogzebrapad op de Lange Viestraat, de regenboogverkeerslichten op kruispunt Knipstraat-Daalsesingel en Pink Point in boekhandel Savannah Bay in de Telingstraat.

De gemeente Utrecht streeft naar een cultureel aanbod voor en door iedereen. Dat geldt voor het culturele aanbod, de samenstelling van het personeel, de deelname in culturele producties en het bereik van het publiek. Zij vraagt alle culturele instellingen om de Code Culturele Diversiteit te ondertekenen. De culturele sector in de stad besteedt al aandacht aan seksuele en genderdiversiteit in onder andere theater, tentoonstelling en film.

Nieuwe acties

- De gemeente hijst de regenboogvlag op alle gemeentelijke locaties tijdens Coming-Outdag vanaf 2020 en stimuleert partners in de stad dat ook te doen.
- De geschiedenis van het regenboog leven in de stad krijgt in 2019 vorm in een boek en een wandeling.
- De gemeente onderzoekt manieren voor zichtbaarheid van het thema Intersekse, bijvoorbeeld op Intersex Awareness Day op 26 oktober.
- De gemeente stimuleert initiatieven voor meer zichtbaarheidsacties en locaties, met name als het gaat om initiatieven in andere wijken van de stad dan de Binnenstad.

BIJLAGE A - Financiën

PUNT
3

‘Budget’ uit het Regenboog Stembusakkoord 2018
Er is structureel budget beschikbaar voor Utrechtse LHBTI-projecten en activiteiten.

Budget dat specifiek beschikbaar is om de acceptatie, zichtbaarheid en veiligheid van LHBTI+ te vergroten valt binnen het programma maatschappelijke ondersteuning. Het betreft de volgende uitgaven:

- Artikel 1 Midden Nederland ontvangt jaarlijks € 360.000,-. Hiervan is € 16.000,- specifiek voor de inzet op het gebied van LHTBI+, bijvoorbeeld voor uitvoering van het Pink Panel onderzoek. In het reguliere werk zetten zij in op preventie en bestrijding van discriminatie, inclusief discriminatie op basis van seksuele voorkeur en gender identiteit.
- De jaarlijks structurele uitgave ter bevordering van de zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van LHBTI+ is € 140.000,-.
- Er is jaarlijks € 25.000,- beschikbaar voor activiteiten voor de zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van LHBTI+.

Voor 2019-2022 zijn de volgende tijdelijke middelen beschikbaar:

- Voor de periode 2020-2022 is naar aanleiding van het coalitieprogramma jaarlijks € 400.000,- extra beschikbaar voor inzet op anti-discriminatie en het tegengaan van polarisatie en radicalisering. Waarschijnlijk wordt dit bedrag omgezet naar € 300.000,- per jaar vanaf 2019. Hiervan reserveren we jaarlijks € 50.000,- voor specifieke inzet op LHBTI+.
- Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de Regenboogsteden uitgenodigd opnieuw een meerjarige samenwerking aan te gaan. Hiervoor ontvangt de gemeente Utrecht in de periode 2019-2022 naar verwachting jaarlijks € 50.000,-.

Vanuit het programma Onderwijs is jaarlijks € 28.000,- beschikbaar voor voorlichting over seksuele en genderdiversiteit op scholen.

Daarnaast is de uitvoering van de Regenboogagenda ook een verantwoordelijkheid van verschillende andere programma’s, zoals veiligheid en sport van de gemeente en worden reguliere budgetten daarvoor benut.

BIJLAGE B - **Geraadpleegde literatuur**

Beusekom, G. v., & Kuyper, L. (2018). LHBT-monitor 2018. De leefsituatie van lesbische, homoseksuele en transgender personen in Nederland. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

College van B&W Utrecht. (2018). Utrecht: ruimte voor iedereen. Coalitie-akkoord Groen Links . D66 . Christenunie. Utrecht 2018-2022. Utrecht: Gemeente Utrecht.

Felten, H. &. (2018). Doing it for optimal impact. Tips voor effectiever discriminatie verminderen van LHBTI's. Utrecht: Movisie.

Gemeente Utrecht. (2018, 02 19). Discriminatie. Opgehaald van Volksgezondheidsmonitor Utrecht: https://www.volksgezondheidsmonitor.nl/discriminatie-utrechtse-jongeren/page335.html

Gemeente Utrecht. (2018). Raadsbrief 'Beantwoording motie 2017/44 Let's talk about sex'.

Gemeente Utrecht. (2018, 02 19). Seks. Opgehaald van Volksgezondheidsmonitor Utrecht: https://www.volksgezondheidsmonitor.nl/seksuele-gezondheid-utrechtse-jongeren/page341.html

Hoeijmakers, R. E. (2018). LHBTI in de breedtesport. Factsheet 2018/9. Utrecht: Mulier Instituut.

Kuyper, L. (2015). Wel trouwen, niet zoenen. De houding van de Nederlandse bevolking tegenover lesbische, homoseksuele en transgender personen 2015. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kuyper, L. (2017). LHBT-monitor 2016. Opvattingen over en ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kuyper, L. (2018-1). LHBT-monitor 2018. De leefsituatie van lesbische, homoseksuele, biseksueel en transgender personen in Nederland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kuyper, L. (2018-2). Opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in Nederland en Europa. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2018). Intentieverklaring Lokaal emancipatiebeleid 2019-2022 lesbiënnes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders en intersekse personen. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Colofon

Uitgave
Gemeente Utrecht

December 2018

Vormgeving
Ontwerpwerk, Den Haag

Fotografie
Eddy Steenvoorden
Jeroen van der Meyde (P. 6)
Sarah Wong (P. 17)

Productcode 2018-2672.1